

ABONAMENTUL

Pe un an 24 Cor.
Pe jumătate an 12 "
Pe 1 lună 2 "
Anul de Duminică pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.
Pentru România și străinătate nrii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la admnistratie.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Amicii.

De Ioan Slavici.

Romanii, englezii maghiarii sunt în istoria omenirii trei popoare aïdoma, înzestrate cu aceleași aptitudini și conduse de aceleași idealuri.

Romanii, republicani atâta timp, s'au făcut încetul cu încetul stăpâni pe întreaga lume de atunci, în care au propagat cultura timpului lor și au întemeiat în cele din urmă cea mai strașnică împărăție pentru asigurarea așa zisei »Pax Romana«.

Englezii, cel mai liberal și mai constituțional popor s'au făcut și ei stăpâni pe toate țările lipsite de stăpânire, în care au propagat civilizațiunea și au înființat o mare împărăție pentru asigurarea prosperității lor economice.

Maghiarii, întemeietori de stat, tot atât de liberali și nu mai puțin constituționali, s'au făcut și ei stăpâni pe țări, în care și propagă cultura, și nu au înființat încă, dar vor să înființeze un mare »birodalom« pentru fericirea popoarelor ce-i încunjură.

Orb ar trebui să fi, ca să nu fi isbit de marea asemănare dintre Maghiari și Romani, ori dintre Maghiari și Englezi.

E însă și o mică deosebire, pe care nu avem s'o perdem din vedere.

Romanii aveau totdeauna jur împrejurul »birodalomului« lor așa numiți amici ai poporului roman, »amici amicorum et inimici inimicorum«. Maghiarii au avut și ei când se aflau în strâmtoare pretutindeni amici, dar s'au lipsit de dânșii după ce au ajuns în largul lor. Avut-au nu de mult buni amici și în țările de peste Laita, și în Germania și în Franța și la englezii atât de potriviți cu dânșii, și în Orientul barbar, ba până chiar și în Rusia, pe frații lor polonezii și ovreii.

Mai e însă un popor, care a stăpânit multe țări și-a înființat o mare împărăție. Turcii, tot buni amici și ei ai deopotrivă cu dânșii nobililor maghiari: era peste puțină ca maghiarii să nu iee și dela acești buni amici ai lor ceeace era bun și frumos.

După bătălia dela Cosovo, pe care a câștigat-o, Baiazid Ilderim a desființat regatul bulgaro-român și l-a prefăcut în pașalicuri turcești. Ar fi putut să facă acelaș lucru cu Serbia, al căreia Țar, bătrânul Lazar, murise pe câmpul de războiu; era însă prea mult deodată și el s'a mîrginit a despărți Serbia în două regate mai slabe și abia după bătălia dela Nicopoli a desființat și pe unul din aceste regate.

Cam acelaș lucru l-au făcut și înțelepții conducători ai poporului maghiar după bătălia dela Sadova, pe care n'au câștigat-o.

E lucru știut, că Ungaria și poporul maghiar, în genere, n'au cucerit nici odată nici Ardealul, nici Croația, nici Slavonia, nici Banatul Severinului, nici așa numitele părți adnexe. Aceste țări au ajuns sub suveranitatea familiei regale din Ungaria fie prin moștenire, fie prin bună învoială și n'au stat în legătură organică cu regatul ungar el însuși, iară mai târziu, după ce căzuseră sub stăpânirea turcească, au fost eliberate — nu de maghiari, ci de Împăratul Roman în luptă și cu maghirii.

Cu toate acestea acum, după catastrofa, nobilii urmași și încă mai nobililor tovarăși de luptă ai lui Emeric Tökoly și ai lui Francisc Rákóczy a stăruit în virtutea unui drept istoric, care n'a existat nici odată, ca Ardealul și părțile adnexe, fostul Banat al Severinului și Voivodina să fie unite cu Ungaria, care nu le-a stăpânit nici odată, n'a fost în stare să le apere și a trecut în tabăra turcească în timpul luptei pentru eliberarea lor.

Pe croați însă și pe slavoni i-au cruțat de astă-dată cum Baiazid Ilderim i-a cruțat pe sârbi după bătălia dela Cosovo. Mai aveau încă întemeietorii de stat și plămuitorii »birodalomului« nevoie de amiciția croaților și țineau să-i »menajeze« până la — un »Nicopoli«.

»După ce vom fi frânt împotrivirea românilor le vine rândul croaților« — și-au zis ei.

Românii însă nu au fost și nici n'au să fie înfrânți, și nu știu dacă croații își dau ori nu seamă, că susțitorii autonomiei țării lor sunt acești români neînfrânți și că în ziua, în care românii ar desarma, soarta Croației ar fi hotărîtă în același fel ca a Ardealului.

Dar dreptul!? — vor fi întrebând mulți. Cestiunea de drept e hotărîtă încă de mult.

Atunci, când au stăruit pentru unirea Ardealului cu Ungaria, maghiarii s'au pus pe baza sancțiunii pragmatice, în virtutea căreia casa de Habsburg dispune după buna ei chibzuință de țările moștenite și cucerite de ea. Tot ceeace s'a făcut și se face cu voia Monarhului înzestrat prin pragmatice sancțiune cu plenitudinea puterii este bine și legal făcut. Cu acelaș drept, cu care s'a făcut unirea Ardealului, se poate face și unirea Croației, — ba și unirea într'o singură împărăție a tuturor țărilor stăpânite de Casa de Habsburg, dacă interesele dinastiei și rațiunea de stat o cer aceasta.

Aceasta nu noi o zicem astăzi, ci nobilii urmași ai soților de luptă ai lui Tökoly și ai lui Rákóczy au admis-o atunci, când au stăruit pentru uniunea Ardealului, care numai din plenitudinea puterii monarhice se putea face.

Croații sunt și țin să și rămâie amici ai

nobililor plămuitori de »birodalom«; bine fac, dar să bage de seamă, ca nu cumva să fie azi-mâne luați și ei la goană ca românilor, care tot amici doresc și ei să fie.

Boierimea din Ungaria are trebuințe mari, slugi multe și clientală nesățioasă, nu poate dar să se mulțumească numai cu Ungaria și cu Ardealul, ci va fi nevoită în cele din urmă să-și caute căpătuială și în Croația și Slavonia, apoi mai departe și tot mai departe ca românii și englezii, egali ei, și ca turcii, cu care atâta timp a trăit în bună prietenie.

Membrii comisiunei pentru cvotă au fost aleși din partea camerei magnaților Sâmbătă, iar din partea camerei deputaților ieri. Azi la orele 10 s'au întrunit, să se constituie. Comisiunea, al cărei președinte e Széll, fostul ministru președinte, va intra în contact mijlocit imediat cu comisiunea de cvotă austriacă.

Transacțiune. Ziarul »Prager Tageblatt« scrie în nrul său de Duminică un articol mai lung despre transacțiunea economică dintre Austria și Ungaria. Stadiul pertractărilor este următorul: Punctul de vedere maghiar ar fi triumfat (!?) în toate chestiile mărunte, afară de chestia vamală, la care situația e favorabilă pentru Austria. În chestia blocului se face compromis pe baza propusă la timpul său de Széll. Deciderea în chestia băncei s'a lăsat Ungariei. Transacțiunea se va face pe un timp mai scurt. La tarife Austria primește unele concesii, iar în chestia igienei animalelor se menține statusquo. Se menține situația actuală și la darea de rentă. Cvota rămâne ne-schimbată.

Meseriașii români din Budapesta, precum cetim într'un ziar de-aseară, s'au întrunit Duminică într'un restaurant din capitală. Au fost de față vr'o 200. Constituindu-se în adunare poporală, au ales de președinte pe dl Ioan Turcu. Au luat cuvântul Cristea, Grecu și Birăuț. Au criticat politica antinaționalistă a guvernului. S'a accentuat necesitatea lucrării împreună a partidului naționalist cu partidul socialdemocrat în interesul sufragiului universal. A luat cuvântul și socialistul Pfeiffer, vorbind ungurește, numind dominațiunea națională maghiară lepra vieții publice. S'a primit o rezoluțiune, prin care îndrumă pe deputații naționaliști și pe partidul socialdemocrat să înceapă acțiune comună în interesul sufragiului universal.

Pactul vamal cu Serbia. Duminică au sosit la Viena bărbații de stat trimiși pentru pertractarea contractului vamal, care e să se încheie între Austro-Ungaria și Serbia. În societatea lor au sosit la Viena numai doi referenți speciali. Ceilalți vor sosi la începerea pertractărilor definitive.

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hotel, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școale, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság.

Arad, Pécskai-ut 13/14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Camera.

În ședință de ieri a camerei s'au ales înainte de a se trece la ordinea zilei cei 10 membri ai comisiunii cvotei. Au fost ales Földes, Hoitsy, Mérey, Nagy Ferenc, Rakovszky, Szabó, Széll, Ugron, Vrbanici și contele Zichy Vladimir.

Ministrul Kossuth prezintă proiect de lege despre înființarea căilor ferate locale în valea Duna-Ipoly și Borșa. Se transmite la comisiunea de comunicație pentru pertractare prealabilă.

Trecându-se la ordinea de zi, desbaterea în general a proiectelor despre căile ferate, iau cuvântul croații Krasoievici, Zagoraț și Supilo.

Cel dintâiu regretă conflictul ivit între maghiari și croați, accentuiază îndreptățirea pretenșiunilor croate și pe urmă declară, că cu tot conflictul nu se vor abate dela principiul statorit în rezoluțiunea dela Fiume și nu vor servi intențiunile Vienei.

Zagoraț e unul dintre cei mai buni oratori între croați. A criticat la început proiectul pragmatic din punct de vedere politic, simțindu-se astfel îndatorat președintele să-l îndrume la ordine. Oratorul a protestat, că în felul acesta nu se poate vorbi. A cerut dela cameră permisiune, să poată să se ocupe cu proiectul și din punct de vedere politic, dar nu i-s'a dat permisiune. Astfel s'a ocupat strict numai cu proiectul, terminându-și vorbirea la 1 și jumătate, propunând o rezoluțiune de a se respinge proiectul.

Supilo a început și a vorbit vr'o jumătate de oră unguște, expunând motivele, pentru cari croații nu pot primi proiectul. A continuat apoi croăște, vorbind cu mult temperament încă o oră. În cursul vorbirii sale a spus între altele, că în Croația nu există om cinstit, care ar lua demnitatea de ban, pe baza programului guvernului. Președintele sună și-l îndrumă la ordine pe orator.

— Indrăzneală declarație, obsearvă Sztérényi.

— După-cum s'au găsit totdeauna maghiari plouați, se vor găsi și croați, spune dr. Vlad.

— Proastă observare, întrerupe Sztérényi.

— Indrum la ordine pe dl deputat Sztérényi, încheie președintele.

Supilo termină propunând o rezoluțiune. Deodată se ridică și ședința la orele 3 fără un sfert.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Un pod străbun uitat.

— În atențiunea arheologilor români.

Intr'o zi fierbinte de Iulie, pe timpul vacanței celei mari, — percurgeam, cu bicicleta, drumul dela Lugoj spre Caransebeș. Am trecut odinioară prin »Lunca dela Mircești«, dar n'am aflat-o așa romantică ca pe aceasta a Timișului, începând dela Lugoj până la Caransebeș. Cred că înțeleg »Lunca...« lui Alexandri atunci, când nu vorbesc despre regiunea dela Caransebeș în sus, care cade în categoria altei clase de descrieri.

Mergeam, zic, cu viteza bicicletei, dar ici-colea moderam mersul, reținut de farmecul și amintirile pământului pe care roteam. — Prima stațiune istorică aproape de Lugoj, era »Tape«, — care privită din drumul meu, îmi da tabloul descris de clasici, — unde romanii favorizați de Zeus care trimise o furtună spre ostea dacică ce stă pe ridicăturile de lângă fortăreața lor dela așa numita »Tape«, — învinsă, și mai târziu puseră stăpân aci vulturul roman. Se vede că natura nu-și schimbă cursurile așa de iute pe la noi, căci și azi, ca și atunci, viscoalele la noi în această luncă bat spre »Dealul golumbului«, — puterea Tapei de odinioară. — Trecând, par'că vedeam pe coasta dealului armata de odinioară a dacilor, care e împinsă de furtuna lui Iupiter și brațele romane spre perire, — bătea în retragere. Vedeam par'că mai departe cum restul armatei dacice șerpuește pe drumul său din dreapta Timișului de azi, — și mergeam gân-

Vorbirea dlui Voicu Nițescu.

Iată vorbirea, cu care s'a apărut la curtea cu jurați din Oradea-mare, dl Voicu Nițescu, improcuat și judecat pentru un articol din »Tribuna« :

Onorată Curte cu jurați,

E greu, când trebuie să stingi flăcările, cari ard cu putere elementară sufletul unui om. Datoria mea e să sting acest foc aprins în sufletul Dv. de dl procuror și să torn în sufletele Dvoastră simțământul sfânt al dreptății, singura mea armă, cu care voi căuta să trezesc în Dvoastră convingerea, că stau pe nedrept pe această bancă.

E drept că am scris acest articol »La temniță«. Dvoastră doriți poate să știți mai întâiu, că ce m'a îndemnat să scriu. Nimic altceva, decât convingerea dureroasă, că în țara aceasta, în patria aceasta, care e a tuturor neamurilor, cari locuiesc pe pământul ei, nu-i destulă dreptate. Sufletul mi-s'a umplut de jale, când răscolind paginile istoriei mai nouă și filele gazetelor noastre, am văzut și m'am convins, că gazetarii români și în general cei nemaghiari bat mereu drumul temnițelor din Vaț și Seghedin. Dela 1884, de când a fost strămutată curtea cu jurați din Sibiu la Cluj și de când există și această curte cu jurați, procesele de presă se părăndă mereu unul după altul și temnițele amintite nu mai scapă niciodată de gazetarii noștri. Aproape o sută de condamnați politici români s'au adăpostit dela 1884 între zidurile temnițelor din Vaț și Seghedin, așa că astăzi se repetă mereu ca un refren surpător de suflet cuvintele: »Pahod na Seghedin!« așa cum luptătorii ruși îngână mereu cuvintele: »Pahod na Sybir!« Și mai bine de o sută de mii de coroane au plătit gazetele noastre și condamnații în casa statului, adunând pe seama ei o comoară pe care acești țrobi trudnici ai spiritului au adunat-o cu sudorii de sânge. »Tribuna« în fiecare sfert de an anunță câte un proces, »Gazeta Transilvaniei« oricât de calmă e în scrisul ei, nu face nici ea excepțiune în privința proceselor, »Telegraful Roman« nu-i nici el cruțat de procurorii din Cluj, »Lupta« din Pesta abia ieri s'a născut și deja anunță și ea procese. Așa se ține șireag prigonirea în contra presei noastre, fără ca această presă să fie cătuși de puțin vinovată de acuzele îndârjite, pe cari le ridică d-nii procurori împotriva ei.

Au doară suntem noi vinovați, pentru că îndrăznim, să ne apărăm limba? Articolul La temniță agită, pentru că pledează pentru apărarea și înflorirea limbii românești? E asta agitație? Dar domnilor ce-i limba, care-i însemnătatea ei? E

dându-mă la mine următorul, care în acest secol folosind drumul din stânga Timișului (așa numitul »Drum Roman«), — ziceam: Ce schimbare!... Azi cu bicicleta!...

Ca să restrâng libertatea gândurilor, am împințat »roata«, lăsându-mă influențat numai de »Lunca... modernă a Timișului. Nu mult, acest »dolice far niente« se termină prin duhul pământului ce străbateam. Ajunsei la Sacul de azi și la Cavarau, cari zac sub ruinele străbunului »Tibiscum«. Îndeosebi Sacul mi-a atras atenția, prin poziția lui strategică, doar mai mult ca cea romantică. Trec nepăsător pe lângă Tibiscum, cu rezerva că la întoarcere îl voi cerceta. Ajuns la Caransebeș, nu m'am hotărât a reîntoarce până în altă zi...

În revărsatul zorilor din Iulie, pe o zi senină plec din Caransebeș îndărăt spre Lugoj. Era aerul cam răcoros și viteza bicicletei făcea, ca numai atunci să simt puțină căldură, când treceam prin grupa aleelor de cireși bătrâni plantați de cei bătrâni pe lângă drum.

Ieșind din comuna Jupa, pe care dangătul de clopot al dimineții încă nu o conturbase, — îndată ajunsei la drumul ce cotește spre istoricul »Tibiscum«. Aveam în tovărășie pe un amic, iarăș biciclist. Ajunși la »Moara seacă« de azi, într'adevăr un edificiu de moară pustiu, așezat pe canalul condus din Timiș prin castrul de odinioară, ne întrebă: De ce acest canal a trebuit lăsat ca să se astupe și să rămână moara pustie (dimpună cu alta de mai la vale), când pe la pusele unguște se fac din nou, atâtea canale!... pe banii noștri!...

cea mai vie expresiune a naționalității fiecărui neam, prin ea se manifestează individul și complexul, cu ajutorul ei își împărtășește omul gândirile, ideile și-și valorează întreagă bogăția și spirituală, care dacă n'ar fi limba, limba respectivului individ sau popor, această bogăție de spirit ar zăcea în interiorul lui ca o masă inertă, fără valoare. Apărarea limbii e deci o trebuință, o datorie înaltă omenească și ca atare tendința nobilă de a-ți păstra limba e cea mai frumoasă virtute.

Virtute, e dlor apărarea limbii. Și cine nu-și apără această comoară sufletească, cu care poate produce comori văzute, comori materiale, acela e un laș, o ființă, care nu mai e om, ci se degradează până la starea animalelor, cari urlă și rag, fără nici un folos și fără nici o țintă.

Celce abzice de a-și apăra limba, cel ce-și împetrițează graiul, renegatul nu mai e fătul persoanei sale, pentru că și-a pierdut prima condițiune a valorii sale de om: limba sa. Renegatul nu mai are caracter, nimenea nu mai are încredere în el, toți se uită cu ochi îndoielnici la el și faptele lui sunt urmărite cu ochi de argus și spionate cu ochianul, pentru că e tot mai tare convingerea în om, că acela care a fost în stare să-și arunce în noroi caracterul său, nu-i exchis, să fie un veșnic trădător al ori cărei întreprinderi. Oare maghiarii de origine curat maghiară nu dubitează de atâtea ori în aceea, cari îmbrăcați în piei de de lei, fără ca să fie lei, — dar sunt totuș maghiari la aparență — urlă și-și bat pieptul sălbatic cerând realizarea pretenziunilor naționale ale maghiarilor? Nu? Să nu fie oare și între maghiari oameni, cari și-au păstrat rațiunea rece și cari neorbiți de patima șovinismului, să înțelegă, că toți acei conducători, cari astăzi formează puterea sunt expresiunea genuină a voinei lor, ba din contră mulți dintre ei sunt cei mai cinici exploatare ai neamului ungușesc prea credul și prea încrezut în munca acestor parveniți? Ba da! Cred, că sunt numai cât aceștia sunt așa de puțin, încât murmurul lor se înecă neauzit în strigătul milioanei.

Dl procuror se provoacă la goana, ce o poartă germanii în contra polonilor, voind ca cu această pildă, să scuze îndreptățirea procurorilor din Ungaria de apriga în presa nemaghiară. Ei bine dlor, asta-i oare consecvență de caracter? Dl procuror recunoaște dară, că prigoneste presa noastră, pentru că-și scuza această prigonire cu stările din Germania, dar această recunoaștere o face, după ce neagă, că el ar prigonii presa noastră.

Dar hai, să recunoaștem, că germanii ar fi prigonind sălbatic pe Poloni, să recunoaștem, că pretind dela ei până și învățarea religiei lor în limba germană. D-voastră admiteți de îndreptățită

Dând răspuns inimile noastre, — trecu puțin timp, — sub durata căruia, în câteva momente de-a supra »Morii« se adună un mic porșor de nor. Privind norul zisei amicului: Acesta este norul lui Jupiter. Și par'că am nimerit-o, căci tună puțin, și îndată începu a vărsa, — dar numai în teritor de vre-o câțiva pași la periferie dela centrul nostru. După statul ploaiei, din sfărâmurile acestui vast teritor am luat de suvenire o cărămidă cu inițialele romane: M. I. D., pe cari le păstrez și astăzi. Notez, că aci la »Moara pustie« de unde am luat și cărămida, e cel mai înalt loc din teritorul Tibiscului. Am grăbit să plecăm ca să nu ne ajungă căldura de către ameaz, — și mai comentând istoricul locurilor peste cari sburam, — am ajuns la Lugoj cu: M. I. D., atârnat în spate. Treceam încet prin centrul orașului, unde comunicația e conglomertată, făcând curioși pe blânzii noștri »nemți« și dicătorii »unguri«, — de cauza pentruce în cărca mea atârână de ață o cărămidă vechiă și frântă?!

Eră vechiu și frânt trecutul nostru!...

Venit acasă, nevasta mă desbracă de podoabă, și cu pietate așeză cărămida în bibliotecă, — ca pe un op vechiu și scump. Ziua se plecă, și timpul odihnei apropiinduse m'am culcat.

În zorile dimineții următoare mă trezesc dintr'un curios vis: Par'că mă apropiam de comuna Sacul, și la marginea comunei dinspre Lugoj, unde Timișul se apropia de drumul roman, — cotea un scurt drum ce se continua peste un mărș post făcut pe fundament de piatră, dar cu ornamente de lemn. Par'că-l văd și acum.

această prigonire? Dacă admiteți, atunci vă tăgăduiți tot temelul d-voastră, toată istoria d-voastră, pe care țineți s'o puneți în fața lumii ca un model de lupte îndârjite pentru libertate și egalitate, vă tăgăduiți caracterul d-voastră, cântecele d-voastră, unde în fiecare strofă răsună cuvântul, »libertate«... Mi-aduc aminte, că pe vremuri, când eram copil de 14 ani, am auzit o reuniune maghiară de cântări cântând un cântec, în care se repeta mereu cuvântul »libertate«, sala întregă răsună de înțonarea puternică a acestui cuvânt și un fior sfânt se părea, că tremură sufletul cântăreților și ascultătorilor deopotrivă. Ori cât de mic eram, simțeam, că și în mine tremură acel fior de însuflețire și par'că vrând nevrând m'am aprins de o simpatie vie față de acel neam, care cântă cu atâta însuflețire cântecul sfânt al libertății... A trecut vreme multă d'atunci... și iată, că astăzi acel băiat, — care asculta cu evlavie cântecul libertății și care se însuflețise pentru neamul, care cântă acel cântec — astăzi stă pe banca acuzaților în fața a doisprezece jurați maghiari și a trei judecători maghiari. Aduceți-vă însă aminte că acei copilași, cari în Prusia au fost oprși de a învăța religia în limbă polonă, s'au pus în grevă s'au strâns de sânul maicii lor și altar sfânt au făcut din casele părinților lor, în care cu sfințenie învățau și vorbeau în limba frumoasă a marelui Sienkiewicz... Oare noi, cari înțelegem tot așa de bine ca și polonii sfințenia limbii, n'o vom păstră cu aceeași îndârjire și oare d-voastră pionerii libertății veți lua în nume de rău această luptă pentru libertate?!

Di procuror riscă afirmațiunea, că dacă eu i-aș putea spune un singur caz, unde în școală română, susținută de biserică română, ar răsună limba maghiară, atunci dânsul e gata, că depună arma. Ce bine ar fi să fie așa.

Numai cât, durere, cazul o să i-l ilustrez chiar cu mine. Cred că toți știți dlor afară de dl procuror, care nu cunoaște decât paragraful 172 din legea de presă, că în toate școlile din Ungaria, fie de stat, comunale sau confesionale, se pune limba maghiară ca studiu ordinar. Eu însumi, care am terminat clasele elementare și gimnaziale în școli confesionale române, am învățat cu multă străduință limba maghiară, pentru că dascălii înșiși, ca mari ascultători ai legii, cereau învățarea serioasă a acestei limbi. Quod erat demonstrandum. Prin urmare dacă dl procuror ține la caracterul său și vrea, să fie consecvent, poftescă și depună arma sau sisteze acuza... Nu vrea, pentru că demonstrarea mea nu aparține paragrafului 172.

Fiindcă-i vorba de aces paragraf, involuntar trebuie să mă opresc puțin la legea de presă și în legătură cu ea și la libertatea de presă. Legea de presă din 1848 susține, că fiecare își poate publica gândirile și ideile fără nici un control și fără să fie tras la răspundere pentru această publicare. Dar consecvența moare și aici ca și la

La vre-o câte-va zile am încălecat bicicleta pentru Sacul, ca se vad locul din vis. Au aflat terenul ca în vis, — dar nu podul. În schimbul podului, am văzut însă urmele unui drum ce cotește spre Timiș întocmai la locul văzut în vis, dar mai mult nu. Nu știu, dacă pe partea dăcică a țărmlui se continuă ori nu acest drum, căci indolența mea națională încă nu m'a părăsit, ca să trec Timișul și se vad. Mă mărginesc a susținea în sufletul meu, că aci este locul unui pod uitat de istorici, — și atâta tot!... În slăbiciunea mea, apelez la atenția archeologilor... dacă s'ar putea Români. Iovi.

H A Z.

Explicare. Cineva:

— Cum se face, că ziarul d-voastră este tot mai puțin prezentabil?

Editorul:

— Redactorii nu mai voiesc să scrie, pentru că nu li-se mai dau avansuri.

Scopul. Un membru din comitet:

— Aș vrea să știu, de ce ne trebuie nouă atâția redactori?

Cineva:

— Ca să nu li-se urască în redacție.

di procuror. Vine paragraful 172, care astăzi e mai primejdios ca cea mai îndârjită censură, aplicată pe vremuri. Pe baza acestui paragraf procurorii din Ungaria pot ridica acuză împotriva tuturor acelor gazetari, cari »agită« în contra naționalității sau a clasei și lucru curios: sacești agitatori sunt recrutați aproape exclusiv din sinul gazetărilor nemaghiari. Redactorii ziarului »Egyetetés« nu agită, când cer aranjarea nopții sfântului Bartolomeiu, în care să fie înecați în sânge toți »dușmanii« patriei. Și cine sunt acești dușmani? Sigur naționalitățile. Aceste naționalități, cari totdeauna s'au luptat pentru această țară și pentru gloria tronului. Sunt românii, cari la Adeta s'au luptat timp de trei zile, ținând în loc cu pieptul lor armata lui Napoleon, oprindu-o să străbată în patrie, sunt românii, cari și-au lăsat oasele pe câmpul de luptă pentru tron și țară. Sunt românii, cari au luptat alături cu curuții împotriva lobonților, dovadă multe cântece de ale curuților, în cari strălucește sufletul românesc.

Furiosul ziar »A nap« nu agită, când provoacă direct pe deputații maghiari, să arunce din parlament pe deputații nemaghiari, nu agită când folosește cele mai josnice fraze în contra neamului românesc, ocărându-l și batjocorindu-l cum îi vine la gură. Ce să mai amintesc bunăoară »Eperjesi Lapok«, în care un individ trecut în țara ungurească prin vama cucului din Galizia Rosenberger Mór provoacă pe maghiari direct la ură, ură sălbatică împotriva neamurilor nemaghiare susținând, că numai prin o astfel de ură pot să fie îngenunchiate naționalitățile. Aș putea, să înșir și să invinuesc toate foile maghiare cu astfel de observațiuni puțin civilizate prin cari nu numai agită, nu atacă numai paragraful 172, ci provoacă direct la revoltă. N'o fac fiindcă pe baza dreptului natural, în cadrele libertății de presă o pot face, pot scrie, ce le place. Mă doare însă, că dnii procurori din Ungaria nu gândesc tot așa, ci în fața de neamurile nemaghiare mereu în evidență paragraful 172, pe care de altfel au îndreptățirea, să-l explice după bunul lor plac și după cum le bate simțământul patriotic, fără însă ca acest simțământ să fie dragoste curată de patrie, ci o mistificare de complicațiuni șoviniste.

Că ce i libertatea de presă, asta n'o putem înțelege nici noi cetățenii Ungariei. O înțeleg însă foarte bine francezii, spaniolii, englezii și alte nemuri mai înaintate în cultură. În Franția roialștii își au presa lor și în presa asta agită cu îndârjire împotriva republicanilor, cari sunt la putere, dar pentru aceea procese de presă nu se ivesc nici odată.

În Spania republicanii agită în contra regatului însuș, în contra regelui și în contra tuturor instituțiilor de stat, împotriva claselor, pledează pentru dărâmării formei actuale de stat și cu toate acestea procurorii n'au nici o treabă cu proprietarii acestei prese. În Anglia irlandezii au presa lor hotărâtă, în care atacă fără jenă pe puternicii englezi, cer home-rule dela aceia, cari de veacuri au cucerit Irlanda cu forța, cu ascuțișul sabiei și englezii în loc să nimicească această presă, cum poate — să-mi iertați observarea — ar pretinde procurorii maghiari să se facă în loc să arunce în temniță pe hotărâții gazetari irlandezi, sau în loc, să țină în umilință și mai departe pe locuitorii din Transwaal și Orange, — irlandezilor se gândesc, să le dea mult prețuitul homerule, ba pentru acest drept apelează însuși ministrulpreședinte englez Gladstone, — burilor le-a dat constituție completă și l'a făcut, ministrupreședinte pe Botha, iar luptătorilor din Orange numai mai zilele trecute le-a dat aceeași constituție ca și burilor.

Asta-i adevărată cinstire a drepturilor omenești și naționale. Asta-i adevărată înțelegere a libertății de presă. Aceste popoare culte înțeleg că libertatea de presă, susține însaș societatea. În presă se depun ideile, acolo se îmbrează vecinicia lor și temelie tare se pune prin ea societății omenești. De veacuri se luptă bărbații luminați pentru libertatea gândirii și pentru publicarea liberă a acestei gândiri. Spirit și materie s'au jertfit pentru biruința libertății de presă, pentru că în libertatea asta au văzut însaș lumina, au înțeles că ea e chezașia progresului și idolul culturii ș'al civilizațiunii. Instituție sfântă a făcut lumea din presă și cine se atinge de ea nu poate, să nu comită sacrilegiu. D-voastră ziceți domnilor, că Ungaria e țara libertăților. Dacă-i așa, de ce îngăduiți ca cea mai sfântă chezașie a liber-

tații: presa, să moară zugrumată de câțiva oameni fără milă și fără inimă? De ce nu s'aprinde sufletul D-voastră pentru cinstea ei și de ce nu se ridică pentru apărarea ei? De ce lăsați, ca acești oameni să-i lege mâinile și s'o arunce iară în lanțurile sclăviei? De ce lăsați, să triumfeze reacționarișmul astăzi, când de pe buzele fiecărui muritor zboară fulgerător lozincă: Înainte! De ce îngăduiți, ca eu, să stau pe banca acuzaților înaintea pionerilor libertății ca sclav al presii și să mă declar mai curând aderent al cenzurii din vremea absolutismului, decât al libertății de presă din ziua de azi, care ne aruncă în temniță și ne cere jertfă de banii, câștigați cu sudori de sânge?!
Va urma).

Din România.

Din camera României.

— *Ședința dela 7/20 Iunie.* Ședința se deschide la orele 2 jum. sub presidenția dlui Anton Antonescu, președinte de vârstă.

Se face apelul nominal.

Se procede prin tragere la sorți la repartizarea deputaților în secțiuni, pe județe, pentru validarea titlurilor lor.

Camera trece în secțiuni pentru o oră, spre a proceda la validări.

Ședința se redeschide la orele 3 și 45 minute. Se citesc rapoartele de validare.

D. Ciocazan: Dă citire raportului alegerilor din Ilfov, Argeș și Olt.

La dosar există două contestații, dar comisia le-a găsit neîntemeiate și le-a respins.

D. M. Cantacuzino: S'au făcut oarecari neregularități la alegerea col. III. din Olt.

Se naște discuție dacă dl Cantacuzino are drept să vorbească. I-se dă cuvântul.

D. M. Cantacuzino: Spune că au fost sechestrați alegătorii, că nu li-s'au dat cărțile de alegător, etc. Cere să se invalideze alegerea d-lui Brâncoveanu sau să se numească o comisie care să verifice dosarul alegerii.

D-sa roagă camera, dacă crede că azi nu se poate face discuția, să o amâne pe mâine, Vineri.

Se primește discuția.

D. B. Brâncoveanu: Acuzațiile aduse de dl M. Cantacuzino nu sunt adevărate. Este inexact că s'au sechestrați sute de alegători și deci că dl Gr. Cantacuzino n'ar fi putut veni în contact cu alegătorii săi. Chiar eu însu-mi i-am propus să ia parte la o întrunire pentru a-și expune vederile sale în chestia țărănească. D-sa a refuzat însă. (Aplauze).

În schimb s'a apucat să publice niște manifeste în care spunea că e prinț mai sadea decât mine. (Răsete. Aplauze).

Eu nu m'am prezentat înaintea țărănilor ca prinț, ci ca cetățean român, care am dat dovadă că sunt însuflețit de adevărate idei democratice. (Aplauze).

Di Grigore Cantacuzino se laudă că e părintele țărănilor de pe moșia sa. Nu e vorba de aceasta. În parlament trebuie reprezentanți țărani din toată țara a căror soartă reclamă o urgentă îmbunătățire. (Aplauze).

D. Gh. Panu: Zeflemisește pe dl Gr. Cantacuzino. Spune că dacă dsa și-ar fi menținut candidatura la col. I de Cameră ar fi înțeles rostul candidaturii sale și că dacă ar fi fost ales, ar fi avut o semnificație alegerea sa. Nu înțelege însă ce caută dl Griguta la colegiul țărănesc.

Arată niște manifeste răspândite cu prilegiul alegerii dela col. III din Olt, prin care prințul Griguta instiga pe țărani în potruiva guvernului. În acele manifeste spune că d-sa se prezintă la alegeri în numele tatălui d-sale, care s'a retras dela putere ca să nu fie pus în dureroasa situație de a împușca pe țărani. (Aplauze).

Di Ion I. C. Brătianu: Imi pare bine că s'a încuviințat discuția, ca să se lămurească odată pentru totdeauna chestiunea alegerilor din Olt. Este o adevărată sfidare a opiniei publice atât punerea candidaturii dlui Gr. Cantacuzino, în actualele împrejurări, la col. al III-lea din Olt, cât și aducerea acestei chestiuni în fața Camerei.

În ceea ce privește cărțile de alegător, nu se poate plânge domnul Cantacuzino că n'au fost date de administrație la destinație, când se știe foarte bine că ori-ce alegător are drept să ceară duplicat după cartea sa.

Măsuri de pază întinse s'au luat la alegerile din Olt. Și eu mă fac solidar cu prefectul local

În ceea ce privește aceste măsuri. A fost un mijloc de a preveni noi turburări.

Județul Olt a fost unul din cele mai revoltate județe, și de aceea, având în vedere propaganda de agitație a țărănilor, întreprinsă de dl Cantacuzino, a fost nevoie de armată care să păzească ordinea. (Aplauze).

Discuția se închide.

Se validează alegerea domnului Basarab Brâncoveanu.

La orele 5 și 45 ședința se ridică. Cea viitoare azi.

— *Ședința dela 8/21 Iunie.* Ședința se deschide la orele 2 jumătate sub prezidenția domnului Anton Antonescu, președinte de vârstă.

Se continuă cu validarea titlurilor noilor aleși.

Se validează restul deputațiilor rămași nevalidați în ședința precedentă.

Se procedează la alegerea președintelui.

Rezultatul votului.

Votanți 144

D. M. Pherekyde 142

D. M. Pherekyde: Sunt adânc recunoscător pentru marea onoare ce-mi faceți.

Onoarea e de preț cu atât mai mare, cu cât mai înaltă este misiunea acestei adunări.

Țara eră adânc turburată, când s'au convocat colegiile electorale, voturile lor au arătat voința țării. Guvernul a făcut cunoscut tuturor cari sunt reformele necesare.

Alegătorii strănsi în jurul steagului pe care-l ținea dl Sturdza, le-au aprobat prin voturile lor. Rămâne ca adunarea să le dea ființă. (Apl.)

Azi toată lumea înțelege că trebuie să fie solidaritate între clasele sociale ale acestei țări.

Patimele de partide trebuiesc lăsate deoparte. Toți să lucrăm pentru interesele permanente ale țării.

Demnitățile cu care m'ați onorat, îmi impune să fiu nepărtinitor. Parlamentul român se poate fâli că este cel mai tolerant față de minorități.

Adresez, în numele adunării, mulțumirile noastre președintelui nostru de vârstă și tinerilor cari l-au secundat în opera validării titlurilor. Încă odată, vă mulțumesc. (Aplauze.)

Se procedează la alegerea vice-președinților.

Rezultatul votului este: votanți 130, anulate 5, exprimate 125.

Au intrunit: *Em. Porumbaru* 122 v., *G. Panu* 122, *B. Missir* 121 și *M. Orleanu* 118. Biroul îi proclamă aleși.

Se procedează la alegerea secretarilor și chestorilor.

Sunt aleși secretari d-nii: *D. Burileanu* 133 v., *I. Brătescu-Voinești* 115 v., *I. Botez* 115 v., *I. Isvoranu* 113, *N. Racotă* 113, *C. Banu* 114, *I. Stănculeanu* 113 și *G. Pilat* 102.

Se procedează la alegerea chestorilor și se proclamă aleși domnii *Horia Rossetti*, *I. Procopiu* și *N. Moroianu*.

Dl *N. Iorga* adresează dlui ministru de interne următoarea interpelare:

1. Nu crede dsa că e bine a închide printr'un maritimos act de amnestie, pe care guvernul l'ar propune Suveranului, durerosul capitol social al răscoalelor țărănești?

2. Nu crede dsa că trebuie să spună în cameră rezultatul anchetelor deschise împotriva acelor cari în opera de potolire a răscoalelor, au întrecut puterile ce li-s'au dat, săvârșind fapte reprobabile sau criminale, precum bătăi și asasinat?

3. Nu crede dsa că guvernul ar trebui să înceapă încă de acum opera de reforme, anunțând măcar camerelor programul său deslușit și intențiunile sale precise?

4. Are vre-un amestec guvernul în patentele ingerinți făcute în alegeri și se gândește a pedepsi pe funcționarii ce s'au făcut vinovați de un ilegal și imoral exces de zel?

La orele 5 și 5 m. ședința se ridică.

Senatul.

— *Ședința dela 7/20 Iunie.* Ședința se deschide la ora 2 și 25 sub prezidenția dlui *Stroie Beloescu*, președinte de vârstă.

Pe banca ministerială d-nii *Dim. A. Sturdza*, președintele consiliului și dl general *Averescu*, ministru de războiu.

Dl președinte salută adunările legiuitoare cari vor avea misiunea să facă o apropiere între proprietari și pătura țărănească.

Țara e încredințată de devotamentul membrilor corpurilor legiuitoare și așteaptă cu încredere lucrările lor.

Secretari provizori sunt domnii *Dobruneanu*, *Frățilă*, *Olănescu* și *Ermil Zaharia*.

Se procedează prin tragere la sorți, la alegerea comisiunilor pentru validarea titlurilor noilor aleși pe județe.

Senatul trece în secțiuni la 2 și 45, anunțându-se ședința următoare pe Vineri la orele obișnuite.

Din străinătate.

Portugalia.

Lupte sângeroase. Deoarece guvernul portugez a introdus cenzura cea mai severă, abia acum sosesc știri despre sângeroasele lupte, cari au avut loc la 19 și 20 l. c. în Oporto și Lisabona. Corespondentul din Lisabona al ziarului »Daily Mail« a trebuit să călătorească până la granița spaniolă, ca să poată telegrafia despre cele întâmplate.

Populația portugeză este foarte pornită în contra guvernului Franco, care guvernează fără parlament. Președintele consiliului, Franco, nici nu este altfel numit decât *dictator*. Franco a călătorit în 19 l. c. la Oporto, voind să câștige opinia publică pe partea sa. Dar în drumul spre Oporto, trenul dictatorului a fost întâmpinat la toate găurile cu fluerături și sbierături groaznice, ba într-o stațiune s'au descărcat și focuri asupra trenului. În Oporto de asemenea a fost primit cu înjurături, iar când a voit să vorbească, s'a născut un tumult infernal, de nu i-s'a putut auzi glasul. Poliția și miliția a atacat mulțimea cu arma. Mulți au murit și mulți au fost grav răniți. Poliția a arestat sute de persoane. În urma acestui fiasco Franco s'a înapoiat la Lisabona, unde a ajuns în seara aceleiaș zile. Între mulțimea, care eră la gară și între miliție s'a încins o grozavă luptă. Cavaleria e dat năvală asupra mulțimei, iar pedestrima a dat salve de foc. Mulțimea sbieră și urlă: »Moarte dictatorului!«

Din mulțime de asemenea s'au descărcat revolve asupra miliției. Un ofițer a fost rănit de moarte deja la începutul atacului.

Piața dinaintea gării în scurtă vreme eră plină cu morți și cu răniți. Cei mai mulți au fost răniți la picioare, pentru că soldații au țântit jos.

Lupta cea mai înverșunată a avut loc înaintea »Hotelului d'Anglaterr«, de unde oaspeții au privit îngrozitorul spectacol. După cum spun ei, mai ales femeile îndemneau pe bărbații, a ducându-le bolovani în șorțuri. Pavagiul străzei a fost cu desăvârșire devastat. Deodată s'a auzit semnalul: »La palat! La palat!« Au abandonat însă acest plan periculos, aducându-și aminte, că familia regală se află la Cintra. A urmat apoi devastarea cafenelelor.

De prezent s'a mai calmat situație.

Cabinetul Franco, precum se telegrafiază din Lisabona, va fi înlocuit în scurtă vreme cu altul, compus din monarhiști, în frunte cu Don *Wilhelmas*.

Bulgaria.

Prințul Bulgariei la București. În cercurile oficiale a făcut mare impresie primirea călduroasă, pe care a făcut-o regele Carol prințului Bulgariei. Regele i-a oferit colanul ordinului »Carol I«, care după statut menționează numai cinci purtători. Prin-

țul Ferdinand al Bulgariei a avut o lungă convorbire asupra chestiunilor din Balcani cu primul ministru *D. Sturdza*. Prințul Ferdinand al României a promis principei Bulgariei să asiste la marile manevre din principat.

Italia.

Complot contra regelui. Poliția a descoperit un complot în contra regelui. Pregătirile au fost făcute la Zürich unde în urma consfătuirii mai multor legi anarhistice au fost trimiși la Roma 2 membri cu misiunea de a asasină pe regele Italiei. Poliția elvețiană aflând de hotărârea anarhiștilor a încunoștințat poliția italiană, care a reușit să aresteze pe cei doi anarhiști, la sosirea lor la Roma. Ei refuză orice explicații.

Germania.

În jurul scandalului de curte. Este fapt neîndoios, că generalul *Kuno Moltke*, fost guvernator militar al Berlinului, a intentat proces de calomnie contra lui *Maximilian Harden*, directorul ziarului »Zukunft«, care l'ar fi atacat în mod violent și injurios în ziarul său. Procurorul general refuză însă de-a da curs plângerei contelui *Moltke* sub cuvânt, că precizând sensul acuzațiilor conținute în articolele lui *Harden*, ar jigni interesul public deoarece nu-l vizează numai pe dumnealui, ci și multe alte personaje.

Contele *Moltke* a făcut apel contra deciziei procurorului general, revenind asupra acuzațiunii, că *Harden* a avut intenția de a-l ataca numai pe dânsul și în consecință a răspândit în public învinuirile injurioase din revista sa.

Pe de altă parte »Lokal-Anzeiger« anunță demisia contelui *Wilhelm de Hohenau*, general de suită și frate vitreg al prințului *Albert de Prusia*. Contele *Hohenau* locuiește actualmente în Anglia. De altfel, ziarul sus-numit, nu explică și nu indică cu nimic care ar fi motivul acestei demisiuni subite.

De asemenea și »Berliner Tageblatt« pretinde de a ști dintr'un izvor sigur, că prințul *Filip Eulenburg* și-a dat personal demisia din postul de ambasador în disponibilitate și este hotărât de a reclama alături de contele *Moltke* contra articolelor injurioase publicate de *Maximilian Harden* contra sa.

Franța.

Ședință furtunoasă în cameră. Deputații *Benoist* și *Laferre* cer să inierpeleze guvernul asupra evenimentelor din *Narbonne*. Primul ministru *Clemenceau*, după ce a arătat ceea ce s'a petrecut în adevăr la *Beziers*, a sfârșit astfel:

»Cea mai mare nenorocire ar fi actualmente ca guvernul să capituleze în nediscipliniei soldaților. Revoltații au fost invitați să meargă la corp; se va ținea socoteală de supunerea lor. Răsculații nu sunt dezertori. *Clemenceau* adaugă că nu li-s'a făcut nici o concesiune. Aveam trebuință de încrederea camerei pentru a putea continua represiunea.«

Deputatul *Aldy* dezvoltă interpelarea sa și atacă represiunea în contra populațiilor pașnice cari nu au eșit din legalitate. *Aldy* insinuează că cuirasierii au tras focuri asupra unei cârciumi care le le refuzase a le da băutura. Soldații trăgeau focuri de revolver numai a se amuza. (Extrema stângă huiduiește pe *Clemenceau*. Acesta îm-

preună cu ministrul de război Picquart protestează cu indignare în contra insinuațiunii interpelatorului). Aldy aprobă pe soldații revoltăți, cari n'au voit să fie instrumentele poliției; cere liberarea lui Ferroul și a celorlalți închiși pentru a readuce liniștea. Guvernul a trimis la sud cinci corpuri de armată: are el oar calificarea de a continua represiunea? Interpelantul termină sfătuind pe Clemenceau să renunțe la represiunea care ar aduce revoluțiunea. Brouse cere represiunea fraudei. Leroy-Beaulieu se silește să vorbească în mijlocul unui mare sgomot. Benoist face pe minister și pe parlament responsabil de anarhia actuală. Laferre declară că se duce la Beziers pentru a se pune între soldați și popor. (Aplauze în stânga). Deramel reproșează guvernului de a fi arestat pe Ferroul și pe ceilalți membri ai comitetului din Algelliers, cari sunt simpli cetățeni cari recomandau liniștea; arestarea a câtorva mari fraudatori ar valora mult mai mult.

Clemenceau răspunde, că fraudatorii sunt urmăriți și respinse afirmările lui Aldy cu privire la focurile de revolver ale cuirasiilor. Soldații cari lipsesc sunt în număr de 507 și aparțin mai mult primului batalion. Orologiul cazărmei a fost spart; un post de poliție a fost devastat.

În urmă Clemenceau întrebând camera dacă găsește gă guvernul a procedat bine, camera a dat ministrului vot de încredere cu o majoritate de 104 voturi.

Conducătorul revoluției vierilor, Marcellin Albert, în contra căruia se dase mandat de arestare, fără să fi putut fi arestat s'a furișat Duminecă înainte de prânz la palatul ministerului de interne, prezentându-se înaintea lui Clemenceau. Imprejurarea, că a putut ajunge până la ministrul președinte neimpiedecat, a fost viu comentată.

Albert, prezentându-i carta de vizită servitorului dela ușa ministrului Clemenceau, i-a spus:

— Aș voi să vorbesc câteva cuvinte confidentiale cu ministrul președinte.

Servitorul s'a speriat, iar mai mulți funcționari ai siguranței publice s'au grăbit, să-l dețină pe Albert, dar s'au retras, căci Clemenceau a spus:

— Îl văd cu plăcere pe acest domn. Lasă-l să vină înăuntru neînsoțit.

Pe șeful siguranței Clemenceau l'a liniștit, spunându-i:

— Lasă, că o să rezolv cu chestia aceasta. În casa aceasta se dispun numai dețineri, dar nu se execută.

După ce a stat de vorbă ministrul președinte cu Albert vre-o jumătate de oră, l'a lăsat pe picior liber. Chemând apoi Clemenceau pe șeful de poliție și arătându-i ușa pe unde a ieșit Albert, i-a spus:

Așa, acum iară este al dvoastră!

Albert a fost foarte sentimental și lacrimat, depărtându-se de ministrul Clemenceau, care între altele i-a spus: Dta ai luat asupra dtale toată răspunderea. Sângele vărsat apasă conștiința dtale și a mea. Întoarce-te înapoi în sud, îndreptează răul cel puțin în parte și constrânge-i pe oamenii dtale să se reîntoarcă în cadrele legii.

Albert a promis acest lucru.

Se speră, că încercările de pace vor avea rezultat. A făcut bună impresie, că Albert a fost lăsat liber. Se crede, că șe-

ful revoluției, după ce va face pacea, singur se va prezenta înaintea tribunalului.

Muntenegru.

Agitația din Belgrad, întreprinsă din partea studenților muntenegrini din capitala Serbiei împotriva principelui Nichita, ia dimensiuni tot mai estinse. Guvernul muntenegrin s'a văzut necesitat, ca să facă pașii cei mai energici în contra acestei agitațiuni. Este răspândită părerea, că guvernul sârb s'a hotărât să ia măsuri pentru înăbușirea agitației și astfel va eschide din țară pe toți studenții muntenegrini din Belgrad.

Rusia.

Arestarea comitetului teroriștilor. Poliția a reușit să descopere și să aresteze întregul comitet executiv al teroriștilor. Într-o căsuță mică de lângă Polustrow își avea reședința acest comitet. În timpul nopții poliția a înconjurat această casă și a reușit să aresteze întregul comitet compus din 15 persoane. S'a descoperit acolo un mare depozit de bombe și dinamită.

Mișcarea revoluționară crește tot mai mult. Revoluționarii au publicat lista celor condamnați la moarte. Conducătorii organizării militare revoluționare au scăpat de a fi arestați de poliție.

Prea S. Sa episcopul Ioan I. Papp în vizitațiune canonică.

În aceste vremuri grele, când îndurăm atâtea suferinți și când este atacată temelială vieții noastre bisericesti constituționale, un mijloc de mângâiere poate să vină dela Arhieriei noastre. Ei prin pogorirea în mijlocul poporului, în urma puterii d-zeesti și autorității morale, mult pot să întărească pe cei obidiți și să-i facă neclintii față de așezămintele noastre culturale. Chiar de aceea, când înregistrăm cu plăcere, că P. S. Sa Episcopul Aradului, Ioan I. Papp, a făcut vizitațiune canonică în ziua primă și a doua de sftete Rusalii, aceasta pentru noi are înădărită însemnătate binefăcătoare și edificatoare.

Prea S. Sa a plecat din Arad Sâmbătă, cu mare suită, până la mănăstirea H. Bodrog, unde a fost găzduit peste noapte. Duminecă dimineața a luat parte la utrenia din biserică mănăstirei, unde servea Prea C. Sa arhimandritul A. Hamsea, ieromanahul Nifon, preotul Rusu și diaconul C. Lazar. Prea S. Sa a miruit pe credincioși, cari veniseră din mari depărtări să se întărească în credința mântuitoare.

După utrenie a plecat la Fenlac. Trăsura în care era P. S. Sa a fost dusă de patru armăsari ai fruntașului econom Ristin din Fenlac. La Dealul Vingăi P. S. Sa a fost bineventat în numele poporului de către Teodor Vulpe, cand. de preot, la marginea de sat de către preotul sârbesc din Fenlac. P. S. Sa a mulțumit călduros. A intrat în sat pe o poartă triumfală, urmat de un șir lung de trăsuri și număroși călăreți. Străzile pe unde au parcurs erau impopulate de credincioșii ambelor confesiuni din Fenlac. Clopotele la ambele biserici răsuna armonios, văzduhul bubuia de sunetul treascurilor, iar poporul cântă, cântări bisericesti pentru »împăratul mării». Convoiul s'a oprit la casa părintelui M. Babescu. De-aici P. S. Sa a plecat la biserică însoțit de P. C. Sa arhimandritul V. Hamsea, d-nii G. Popovici, ref. bisericesc, A. Beleş, și dr. T. Putici, protopop, M. Babescu, Toldan (Remete), V. Terebenț (Izvin), Petcu (Bazoș), Micluța (Cerneteaz), preoți, C. Lazar și Z. Moga, diaconi și cetățul Petru E. Papp, toți îmbrăcați în odăjdii bisericesti. A pontificat P. S. Sa cu asistența d-nilor mai sus înșirați. În decursul serviciului d-zeesc a binevoit prea grațios să hirotonească întru preot pe diaconul Z. Moga și întru diacon pe Petru E. Papp.

Răspunsurile liturgice le-a cântat înălțător corul economilor, sub conducerea învățătorului Sărdineanț. P. S. Sa, deși serviciul a fost lung — a durat până la două ore — înbinat fiind cu vecernia, a ținut o foarte instructivă predică, sbiciuind toate slăbiciunile ce știe, că bântue poporul din Fenlac. Predica a fost bine primită. Vedeai credincioși, plângând, sigur prin aceasta dând dovadă de îndreptare.

La ieșire din biserică P. S. Sa a fost întâmpinat de către credincioșii bisericii sârbești, în frunte cu preotul lor, care era îmbrăcat în odăjdii. Prea S. Sa a intrat și în această biserică, unde preotul în numele episcopului sârbesc, dr. Letici, i-a adresat cuvinte de stimă și adevărată iubire, ce trebuie să existe între cele două biserici. Prea S. Sa a răspuns românește mulțumind pentru această surprinzătoare întâmpinare. În decursul vorbirei, poporul a strigat de mai multe ori »Jivio».

După sfta slujbă Prea S. Sa a făcut vizite la autoritățile politice, preotul sârbesc, învățători, i-s'a prezentat comitetul parohial, preoțimea tractuală și credincioșii bisericii sârbești, mulțumindu-i pentru această vizitațiune canonică.

Masa a luat-o la părintele M. Babescu, unde s'a ținut toaste pentru M. Sa, pentru Prea S. Sa, pentru arhimandritul Hamsea, dr. T. Putici, părintele local și alții.

Prea S. Sa s'a reîntors apoi iarăși la mănăstirea H. Bodrog, însoțit de simpatiiile întregului popor din Fenlac.

A doua zi pentru Prea S. Sa a fost și mai mângâitoare. Primirea nedescris de impozantă de care a fost împărtășit la Sicusigiu, va rămâne neperitoare. Poporul brav de acolo pentru primadată a putut saluta în mijlocul său pe un Arhieriu român.

La căruța cu care a fost dus Prea S. Sa au fost prinși patru armăsari, ai fruntașului Gruia Vânătu, din Sicusigiu. La Munari, i-au eșit spre întâmpinare toți credincioșii, în frunte cu învățătorul Sirca, autoritățile politice, și un impozant banderiu de călăreți. Arhieriu a intrat în școala română, înființată nu de mult la stăruința mare a protopopului dr. T. Putici și-a învățătorului Sirca.

La hotarul Sicusigiului l'a întâmpinat notarul Fejér, și un banderiu de peste o sută călăreți, de aici călătoria a fost una din cele mai mișcătoare. Era o dulce armonie în sunetul clopotelor dela biserici, bubuitul treascurilor, cântările înălțătoare, ropotul călăreților și strigătele de »să trăiască» a poporului.

Dela locuința părintelui Istvanescu până la biserică băeții de școală și poporul au format de ambele părți cordon, și drumul pe unde a plecat stăpânul și arhieriu diecesei a fost presărat cu flori.

Și aici a pontificat Prea S. Sa cu asistența d-nilor A. Hamsea, G. Popoviciu, A. Beleş, dr. T. Putici, A. Popovici, Istvanescu, Taldan, Terebenț, Petca, Nicluța, Moga, C. Lazar și Petru E. Papp.

În decursul serviciului a hirotonat întru preot pe diaconul Petru E. Papp. La sfârșit a ținut o edificatoare predică, combătând îndeosebi luxul. Predica a fost ascultată cu o rară atențiune și să putea ceti pe fața credincioșilor mângâieria, că au plăcutul prilej să audă din gura arhierului lor cele mai bune povești ce li-se pot da.

După sfta slujbă a făcut și aici vizite, după aceea a primit comitetul parohial, care prin rostul cuvintelor preotului A. Popovici, a dat cea mai sinceră expresie de mulțumită pentru dragostea cu care P. S. Sa a reușit să cerceteze pe credincioșii din Sicusigiu.

La casa părintelui Istvanescu s'a dat un banquet. P. S. Sa Episcopul a toastat pentru Maj. Sa, protopopul dr. T. Putici pentru Arhieriu. S'a toastat apoi pentru arhimandritul Augustin Hamsea, dr. T. Putici, A. Beleş, preoți, învățători și pentru popor.

La orele 4 ridicându-se masa, P. S. Sa a mulțumit tuturor pentru călduroasa primire. Și când era să părăsească această casă ospitală, l'a întâmpinat din nou întreg satul în aclamațiuni furtivoase. Era atâta duioșie în aceasta despărțire, încât bunul arhieriu s'a simțit îndemnat să le țină o pătrunzătoare vorbire îndemnându-i la alipire către tron, respectarea legilor, cercetarea bisericești și a școalei, la cultivarea inimii și a sufletului și ca să dovedească, cu câtă sinceritate le spune acestea a dăruit pentru comuna Sicusigiu 40 cor. iar pentru Munar 10 cor., cu care

sumă să se pună temelie a două biblioteci populare.

Până la margini de sat P. S. Sa a fost petrecut de întreg poporul, dela mic până la moșneag. Și tot așa i-a fost de triumfală despărțirea cum și intrarea. Prin satele pe unde a trecut poporul i-a ieșit în cale. P.

Procesul țăranilor răsvrățiți.

Iasi, 9/21 Iunie. — Azi s'a judecat la curtea cu jurați procesul a 20 țărani din comuna Rusenii-nouii învinuți de următoarele:

În ziua de 8 Martie, după ce s'a dat manifestul regal, un sătean a luat partea din manifest în care se spune că se vor face legi contra trușturilor, și a arătat-o sătenilor ca un îndemn contra arendașilor străini. Împreună cu sătenii din Rusenii-nouii s'au adunat în număr mare și au devastat curtea arendașului Solomon Avram.

Pentru aceasta ei au fost dați în judecata curții cu jurați.

Curtea a fost prezidată de dl Buzdugan. Ministerul public a fost reprezentat prin dl Stoescu.

Acuzații se apără spunând că n'au avut nici o intenție rea și că n'au fost ei numai la manifestație, ci tot satul.

Urmează rechizitorul procurorului care cere condamnarea sătenilor pentru delictul comun al devastării săvârșite de acuzați.

Dl Abgar Buicliu face istoricul răscoalelor susținând că nu este decât o singură cauză a tulburărilor: evreii. Evreii sunt singurii vinovați că s'au răsculat țăranii pentru cari nu s'a mai făcut nimic de 40 de ani.

D-sa spune apoi că nici acum după turburări nu se va face nimic, căci parlamentul în loc de a se apuca imediat de lucru a amânat reformele la calendele grecești.

Președintele sculându-se roagă pe dl Buicliu să nu facă politică în fața instanței, și mai ales să nu însinueze că parlamentul nu va vota legi în favoarea țăranilor, căci aceasta înseamnă a spune țăranilor că bine au făcut dedându-se la violență și că întorcându-se acasă să reînceapă din nou.

Dl Buicliu răspunde că se află într-o țară constituțională.

Dl președinte observă atunci avocatului, că drepturile constituționale nu înseamnă să se facă demagogie oriunde.

Dl Oswald Teodoreanu, al doilea avocat al sătenilor rostește o frumoasă cuvântare, arătând că răscoalele se datoresc inevitabilului conflict între capital și muncă.

Dacă s'au ivit pe alocuri chestii personale, între unii arendași și țărani aceasta e o chestie secundară. Conflictul acesta între capital și muncă trebuia să se ivească la noi cum s'a ivit pretutindeni în străinătate. Vorbind de cazul special spune, că nici nu e vorba de cine știe ce devastare, și că daunele sunt absolut neînsemnate.

D-sa încheie spunând că țăranii trebuie să fie achitați ca să se poată duce la munca câmpului.

Dl Stoica se ocupă cu chestia devastării arătând că afacerea se reduce la nimic. Țăranii nu și-au însușit nici un obiect, nimeni n'a fost păgubit. A fost o simplă manifestație, ori manifestațiile nu sunt pedepsite de legile noastre din potrivă vedem că legile se făuresc în urma manifestațiilor.

Dl Lascar Tărăbuță ia cel de pe urmă cuvântul. Publicul aștepta cu oare-care nerăbdare cuvântarea d-sale, crezând că va urma pe calea apucată de dl Buicliu. Contrar tuturor așteptărilor dsa n'a atacat pe nimeni, n'a făcut personalități și nici pe evrei nu i-a atacat. Dsa a arătat că de 40 de ani sătenii au suferit fără ca cineva să le fi venit în ajutor. Cele petrecute la Răseni au fost o simplă manifestație și de aceea dsa imploră ca țăranii să fie achitați.

Dl președinte Buzdugan, resumând desbaterele spune să e de neîgăduit că legile promise în numele regelui vor fi aduse la îndeplinire, și că la anul, când va începe muncă câmpului, noui legi și învoeli vor fi în vigoare.

După o scurtă deliberare, jurații aduc un verdict de achitare care este primit cu aplauze entuziaste de către public.

Chestia de imunitate a deputatului dr. Vaida.

Ieri p. m. la orele 5 comisia de imunitate s'a întrunit în ședință, ca să discute asupra chestiei de imunitate a deputatului Vaida.

Au fost ascultați mai întâiu cei acuzați din partea deputatului Maniu, că au înzultat pe Vaida și anume Justh, Leszkar, Szentiványi, Horváth Gyula, Hentaler și Markos. Pe urmă au fost ascultați ca martori deputații români Mihali, Vlad, Brediceanu, Suciu și Maniu. Unul dintre acuzați Horváth József, nu s'a prezentat la ședință și astfel ancheta încă nu s'a terminat.

Justh a declarat, că el n'a vătămat pe Vaida. E adevărat, că a spus după depărtarea lui Vaida: Bine, că s'a întâmplat așa, dar fraza aceasta a înțeles-o: Bine, că nu i-s'a întâmplat nimica lui Vaida (!?).

Leszkay declară ca neadevărată susținerea lui Maniu, că el ar fi îndemnat pe deputați, să-l lovească pe Vaida. Din contră el i-a rugat să nu-l atingă. El, ca chestor al camerei, e dator să împiedece orice disordine pe culoarele camerei. De aceea i-a luat apărarea lui Vaida.

Szentiványi afirmă, că a voit să-i facă numai loc lui Vaida. La depărtarea lui n'a luat parte.

Horváth n'a fost în imediata apropiere a lui Vaida. El a voit să-i asigure numai depărtarea.

Markos n'a luat parte la delăturarea lui Vaida, deși a pofțit, ca el să părăsească sala de ședințe.

Hentaler este singurul, care mărturisește, că regretă, că n'a ajuns în apropiere lui Vaida, căci în acest caz i-ar fi ajutat să iasă mai repede. Dacă ar fi ajuns în apropierea lui nu stă bun, dacă nu l-ar fi înzultat. De altfel stă în fața acuzei și dacă a vătămat dreptul de imunitate al lui Vaida, ia răspunderea.

Este caracteristic, că nici unul nu s'a apropiat de Vaida, și Vaida totuș a fost silit să fugă din fața furiei șoviniste.

Martorii Maniu, Suciu și Mihali au declarat, că Vaida a fost alungat cu sila din cameră.

Vlad a văzut că o mare mulțime a dat năvală asupra lui Vaida, silindu-l să părăsească parlamentul.

Mihali a dat expresie mirării sale celor întâmplate cu Vaida. În urma convorbirii sale cu ministrul președinte n'ar fi crezut să urmeze o atât de mare înzultă a parlamentarismului.

Afacerea Vaida.

Cetățenii din Vaslui au adresat următoarea telegramă dlui Alex. Vaida-Voevod, deputat în camera maghiară:

»Cetățenii vasluieni entuziasmați de demna și patriotica voastră atitudine din camera maghiară, vă trimit călduroasele lor omagii, îmbărbătându-vă cu iubire în frumoasa luptă pentru ideea românismului perzecat în chip așa de primitiv.

Neron Lupașcu, senator; C. Gălinescu, M. Tăutu, deputat; P. Irimiade, C. Bastache senator, Gingir, V. Sassu deputat și alți cetățeni.

Lupta dintre vierii și fabricanții de zahăr din Franța.

Cu toată hotărîrea și înverșunarea, cu care au început podgoreni francezi lupta împotriva fraudei cu vinurile falsificate, guvernul francez nu le-a putut satisface cererile, fiindcă satisfăcându-le, guvernul ar lovi în una din principalele industrii ale republicei, în fabricile de zahăr, care în lipsă de deusee pentru exportul zahărului, îl exportează sub formă de vinuri »excelente« franceze cari se obțin prin fermentarea zahărului și umplu toate piețele lumii sub nume de Champagne Bordeaux, etc. deși nici o boabă de strugure nu participă la fabricarea lor.

A. E. Gauthier, senator și fost ministru, publică asupra acestei chestiuni o prea interesantă expunere, pe care o reproducem în părțile ei esențiale, fiind din multe puncte de vedere interesantă pentru podgoreni noștri.

»Când doi consumatori, zicea marele economist englez Cobden, aleargă după un producător, prețurile produselor se urcă, când doi producători aleargă după un consumator, aceste prețuri se coboară.

În spiritul marelui Cobden, primul caz nu se produce decât când este supra producțiune. Ori în cursul celor șase sau șapte ani din urmă, recoltele de vin au fost în mijlocii inferioare trebuințelor consumațiunii.

Cum se explică atunci că producătorii au alergat după consumatori? Cum s'a putut ajunge la lipsă de vânzare și la coborîrea prețurilor?

Fenomenul acesta nu se explică altfel decât printr'o enormă supraproducțiune artificială. Cantități considerabile de vinuri de zahăr au inundat piața, au cucerit-o, au înmulțit ofertele la infinit, au scoborit cursurile. Două alte cauze au venit apoi să agraveze situația. De o parte prețurile joase ale vinurilor fabricate din zahăr chiar în localitățile unde se consumă, adică fără cheltuieli de transport, iar de altă parte graba fabricanților clandestini de vinuri artificiale de a și vinde marfa, ca ea să nu fie descoperită de autorități, și deci de a o vinde cu cât mai mic profit.

Simpla arătare a câtorva cifre va fi de ajuns pentru a lămuri pe deplin cum coborîrea prețurilor a sărăcit pe podgoreni. Un butoiăș de vin de zahăr, de 9 grade alcool, fabricat într'un centru de consumațiune cum e Parisul, de exemplu, revine cu toate cheltuielile plătite, inclusiv prețul de cumpărare, la un maxim de 22 fr. pentru butoiășul de 25 litri.

Un butoiăș la fel de vin natural, ieșit din pivnița unui podgorean cinstit și expedit la Paris, nu ajunge la destinație decât încărcat cu diferite cheltuieli de transport și taxe, cari singure se urcă la 20 fr.

Ca vinul natural să-l poată concura pe cel artificial, ar trebui deci să se vândă pe prețul de 2 fr. butoiășul de 25 litri. Astfel la Paris ar ajunge vinul natural, inclusiv cheltuielile și taxele tot cu prețul de 22 fr. butoiășul, ca și vinul artificial.

Dar s'ar putea da numai cu prețul de doi lei 25 de litri de vin când numai cheltuielile podgoreanului ce produce această cantitate de vin este 10—15 lei?

Lupta pornită de viticultorii contra zahărului se poate numi lupta dintre Sudul și Nordul Franței, de oarece populațiunea dela Sud se hrănește aproape numai cu viile pe când toată bogăția celei dela Nord constă în fabricațiunea zahărului.

Un astfel de dezechilibru economic, care face ca o jumătate din populațiunea unei țări să aibe interese potrivnice celeilalte jumătăți, este o stare socială primejdioasă pentru o țară.

Sub influența împrejurărilor și a instigărilor făcute de socialiști și clericali, lupta a luat din zi în zi un caracter mai anarhic. Mișcarea va fi înăbușită — e sigur — dar succesul ori cărei părți în paguba celeilalte va fi și în paguba Franței

NOUȚĂȚI.

A. R. A. D., 25 Iunie n. 1907.

— **Obstrucția croată.** Ieri a sosit banul Croației Pejacevich la Budapesta, invitat fiind de către ministrul președinte Wekerle, ca să se consulte asupra oprimării obstrucției croate și asupra aplanării întregului incident. Se afirmă, că ori va înceta obstrucția croată, ori dacă nu, își va da demisia. Pejacevich s'a consultat și cu Medakovici, președintele camerei croate. Croații însă continuă a vorbi la proiect, respingându-l cu energie. Pentru azi s'au însinuat la cuvânt Muacevici și Barcici.

— **Camera seniorilor austriaci** va țineă proxima ședință Luni, la 1 Iulie. Comisiunea exmisă pentru a redactă răspunsul la mesagiul de tron, va propune, ca președintele camerei seniorilor să exprime Majestății Sale mulțumita respectuoasă și neștrămutata credință și loialitate a camerei seniorilor.

— **»Agitator panslav«** judecat. Fostul redactor responsabil al ziarului slovăcesc »Slovenski Tyzdennik«, Dușan Porubsky a fost osândit de

curtea cu jurați la 1 an temniță de stat și 1200 coroane în bani. Această sentință a fost confirmată și din partea curiei. Astfel Pórubsky își va începe osânda cât mai curând la Vaț.

— **Logodnă.** Ieri s'a logodit dl dr. Romul Veliciu, candidat de avocat, cu d-soara Hortensia Raicu din Arad. Unirea aceasta între odraslele a două familii fruntașe din părțile noastre, a fost primită cu sinceră părere de bine de toți amicii și stimătorii atât ai tinerilor logodiți, cât și ai familiilor M. Veliciu din Chișineu și Sava Raicu din Arad.

Din parte-ne trimitem tinerilor logodiți sincerile noastre urări de bine și fericire.

— **Examen.** Ieri s'a făcut examenul școlai de fete civile din Arad, iar azi s'a făcut încheierea festivă a anului școlar.

A asistat directorul P. Pipos, corpul profesoral, delegatul consistorial dr. G. Ciuhandu și număr mare public.

— **Scandal în teatrul din Arad.** Sâmbătă seara s'a dat în Arad piesa »Az elnémult harangok« de Rákosi Victor. Rolul principal l-a jucat celebrul artist Gál Gyula din Budapesta, ceace n'a împedecat însă pe o parte din public să fluere și să huiduiască, așa că a trebuit să se lase cortina în mijlocul actului. Cei cari au demonstrat au voit, desigur, să condamne în felul acesta tendința perversă a piesei și să ia, în felul acesta, satisfacție pentru injuria la adresa neamului românesc.

— **Maiatul de ieri,** dat în pădurea mare din Arad, a fost mai mult decât o petrecere de vară a școlariilor. A fost un prilej pentru toți românii din Arad să petreacă împreună câteva ore plăcute. Adevărat, că din clasa inteligentă, au lipsit mulți, ceace se explică însă prin faptul că în oraș în același timp erau examene la școala de fete, precum și unele sărbări de caracter familiar. Așa, că un lucru se poate constata: legătura dintre clasele sociale române există și astfel de prilejuri contribuie la cimentarea acestei legături. D-nii Iosif Moldovan, N. Stefu și Ioan Vancu, harnicii noștri învățători, merită laudă pentru aranjarea serbării, care trebuie în fiecare an ținută.

— **Maghiarizarea învățământului religiei gr. or. rom. în gimnaziul reformat din Orăștie.** O știre gravă ne sosește din Orăștie. »La examenele de religie, ținute zilele acestea în colegiul (gimnaziul) reformat din Orăștie — scrie »Libertatea« — băieții au fost siliți de profesorii gimnaziului a da și răspunsuri ungurești din religie. Dl catehet al elevilor gr. or., protopop V. Domșa, întrebă românește și apoi dupăce băiatul răspundea, profesorul cutare ori directorul de față, îi cerea să traducă acum ungurește ce a spus românește. Și dl catehet admitea aceasta, ba însuși ajută elevilor în greul lucru de a traduce. Iar la urmă li-s'a pus în vedere tinerilor, că pe anul viitor poate vor trebui să învețe și religia numai ungurește.

»Asta e știrea ce ni-s'a trimis. O publicăm fiindcă ea însumă începutul pierderii unui mare drept al bisericii noastre. Dl protopop catehet va da, credem, deslușirile de lipsă, că pe ce s'a întemeiat când a admis răspunsurile maghiare din religie? și consistorul e dator a-și spune și el cuvântul. Și a stabili, întrucât acest lucru e admisibil ori nu. Căci până-acum pe aiurea nu s'a întâmplat acest atac și asupra studiului religiei«.

— **Palatul păcii.** Conform unei informațiuni oficiale peatra fundamentală a palatului de pace se va pune la 30 Iulie în prezența tuturor reprezentanților, întruniți la conferința dela Haga.

— **Teatru electric.** Pe strada Boczkó, peste drum de »Boul roșu« a sosit teatrul electric alui Winkler. Acest teatru e un cinematograf american, renovat. În tot locul a avut cel mai mare succes, la Paris în anul 1900 a fost distins cu Grand Prix. Producțiunile se fac după cel mai nou metod. În Ungaria aici se poate vedea pentru prima oară.

Tablouri liniștite, asupra ochilor au un efect plăcut.

Curentul electric e condus de mașinărie proprie cu aburi care are o putere de 20 de cai.

Reprezentății zilnice, cu cel mai mic preț de familie.

Programa: *Mercuri și Joi (26 și 27 Iunie):*

1. Parisul prin ocean (natural și humoristic). 2. O mare descoperire (glumă copilărească). 3. Minunea Crăciunului. 4. Revoluția rusească. 5. Un om beat înaintea trenului. 6. »Vendetta« (răsunare sângeroasă italiană). 7. Un butoiu rostogolindu-se (de ris). 8. Din socialist nihilist (emoționant). 9. Picături de cerneală trădătoare. 10. Alergare de cai, în Paris, cu mari pedeci.

În decursul acestei săptămâni va veni la rând »Vieța lui Moise«. — Un program excepțional de bogat. — Tablouri curate fără oscilare. — Cele mai noi fotografii ale Europei.

Program cu caracter exclusiv familiar.

Reprezentăția se va ținea și în timp de ploaie. Repertuar bogat. Dumineca dela 3 oare după prânz până la oarele 11 noaptea. În celelalte zile se încep reprezentațiile dela oarele 8 și 9 seara.

Prețurile: locul I: 60 fil., locul II: 40 fil., locul III: 20 fil.

Solicită cu părtinire on. public cu distinsă stimă Winkler Lambert, proprietar.

Mașini și filme totdeauna în mare asortiment se află de vânzare la proprietarul.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cantolarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

— **Knize István**, măiestru de arme cu diplomă, în Arad, în sala de tir din pădurea orașului, primește reparația a tot felul de arme, face paturi de puști și lamite pe lângă prețuri moderate și garanție.

Ultime informațiuni.

Demisia banului croat.

— Prin telefon. —

Budapesta, 25 Iunie. În una conflictului dintre deputații croați din dieta ungară și dintre guvern, banul Croației a demisionat. Wekerle și amicii săi l-au subminat la curte mai ales prin afirmarea că el n'a făcut nimic pentru a molcomi spiritele și n'a fost destul de viligent să contrabalanseze acțiunea antimaghiară a diferiților șefi de secții din ministerele dela Agram.

Nu se știe încă cine-l va urma în demnitate și peste tot nu se știe dacă va urma îndată numirea banului, ori se va numi un comisar guvernial cu rolul să-i moaie și intimideze pe croați ori — dacă se va putea — să provoace între ei desbinări, pentru a-i slăbi în lupta ce poartă.

Pe astăseară deputații croați sunt chemați la conferință. Episcopul Drohobeczky își dă silință a mijloci pace.

Din dietă.

Ședința de azi n'a prezentat nici un interes deosebit. Doar s'a remarcat vorbirea lui Polónyi, care a susținut necesitatea unei înțelegeri între croați și unguri, pledând cu căldură pentru politica inaugurată prin rezoluția dela Fiume.

Din partea croaților a vorbit dr. Dușan Popovici, care a combătut proiectul de lege a lui Kossuth, arătând că unele dispoziții ale acestui proiect jignesc adânc drepturile de limbă ale croaților și au provocat conflict acut.

Alegerile comunale. București, 24 Iun. Eri s'au făcut alegerile pentru comună. S'a proclamat aleasă lista în frunte cu dl Vințilă I. Brătianu.

În ajunul alegerilor, candidații liberali au lansat un apel către alegători, în care prioritar la numirea consiliului comunal și al întregii administrațiuni, între altele, se zice:

»Ca administrație publică, ea are însă și rolul de îndrumare și de utilizare a

elementelor naționale, de aceea credem că la întreprinderile ce le face, ea nu numai trebuie să întrebuințeze materiile prime din țară, dar și în privința personalului de care are nevoie, trebuie să facă mai întâiu de toate apel la elementele naționale, capabile azi să țină asupra-le studiarea, conducerea și execuția oricărei lucrări.

»Vom căuta, pe cât mijloacele ne vor permite, să afectăm construcțiilor de școli noi primare, din sumele ce vom avea disponibile, dupăce vom asigura o bună întreținere a orașului.

»Credem însă că școala primară din aceste cartiere trebuie să fie tot atât focarul de cultură, cât și focarul moral și chiar de îmbunătățire a stărei materiale pentru populația marginală. Incurajați de avântul ce însuflețește pe institutorii capitalei, și de ajutorul ce vom putea găsi într'ânșii prin dezvoltarea activității lor extra-școlare, dorim ca împrejurul acestei școli primare să încurajăm organizarea de bănci populare, biblioteci, școale de adulți, conferințe, grădini de petreceri morale și sporturi sănătoase, — într'un cuvânt să dăm o îndrumare sănătoasă timpului disponibil a muncitorului doritor de a se instrui, de a face munca lui mai productivă și de a deveni astfel mai util societății din care face parte.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 24 Iunie 1907

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Oct. 1907 (50 klg.)	10.29—10.30
Secară pe Oct. 1907	8.38— 8.39
Ovăs pe Mai	7.42— 7.43
Cucuruz pe Iulie 1907	5.24— 5.25

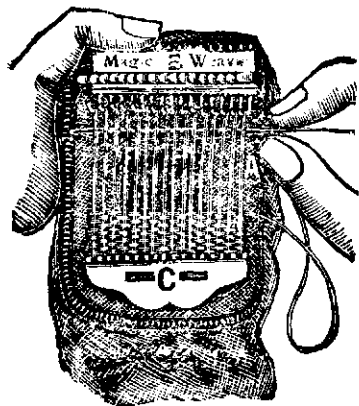
Dare de samă și mulțămită publică.

Înceiându-se colectările încuviințate de autoritățile noastre bisericesti și civile pentru reedificarea sf. bisericii și a clădirilor parohiale din Cheresig (protoprezb. Orăștie-mari) distruse prin focul grosnic din vara anului 1904, — subscrierul comitet parohial vine prin aceasta să-și facă cuvenita dare de samă despre ofertele marimoase intrate spre scopul aci pomenit. Spre orientare ținem cu cale a notiăca, că toate dăruirile au intrat, ori direct prin colectele purtate de parohul nostru Demetriu Albu, ori la apelurile trimise de noi tuturor binevoitorilor. Au dăruit următorii :

M. Sa Regele 200 cor., Fondul bis „Ioan Mețianu“ 500 cor., parohul local Demetriu Albu 400 cor., Ven. Consistor gr.-or. din Arad 320 cor., contele V. Csáky (Körmözd) 240 cor., parohia Ciefă 200 cor., Com. bis. Giriș 151 cor., Institutul de credit și economii „Bihoreana“ 150 cor., I. Bölönyi (Orade) 130 cor., I. Lazar (Cheresig) 125 cor., Comuna B.-Böszörmény 108 cor., A. Stenthal (Alceu) 100 cor., Teodor Cosma (Cheresig) 100 cor., Comuna Comad 93.38 cor., G. Rațiu (Cheresig) 90 cor., I. C. Abrudan 80 cor., Comuna bis. Toboliu 60 cor., C. Nadányi (Orade) 60 cor., Comuna bis. Darvaș 57.78 cor., Comuna bis. Parhida 57.43 cor., Hönig Frigyes (Arad) 57 cor., Comuna bis. Tărian 53 cor.; Pr. Sf. Sa Episcopul Aradului Ioan Ign. Papp, contele Tisza (Geszt), „Albina“, I. Sonea (Cheresig), T. Broizan, G. Berche, P. Berche, Cat. Hurgoiu, T. Feier, T. Sonea (Cheresig) câte 50 cor.; P. Vaina (Iaca), Sebeskörösi társulat (Orade), An. Markovits (Inand), Iul. Mártonfy (Săcal), D. Vașadi, F. Saporan ambii din Cheresig și Comuna bis. K.-Apateu câte 40 cor.; Catedrala gr.-or. din Arad 36.10 cor.; Comuna bis. Gepiu și dnii Țigle și Ungurian (Timiș) câte 35 cor.; Pr. Cuv. Sa V. Mangra vicar episcopesc Orade 30 cor.; (Va urma.)

Loc deschis.

Numai există ciorapi îngăuriți



dacă folosești mașina de țesut ciorapi așa numită

Magic-Weaver

cu care se pot repara ciorapi cu ușurință, chear și un copil poate lucra cu aceasta mașină se poate căpăta la firma

Wieg Testvérek

BUDAPEST, V., Deák Ferencz-utca 16.

O mașină costa 3.50 cor. instrucțiunea 85 fileri.

Stofă de congré pentru perdele

8 ctm. lată costă 90 fil.

110 » » » 116 »

25000 Mtr. în 80 fileri în resturi de 8—15 mtr. Probe se trimit în bucată de cel puțin 25 mtr.

Pentru hotelieri

licențiați, arândători și crâjmari.

Care voesc a cumpăra vin curat, ales roșu și alb de Apoldul-mic, Mercurea, Cărpiniș, Reciu și Boz, rog a se adresa mie și a-mi cerceta pivnița de unde poate alege după plac cu 17 cruceri litra la vagon, iar la mai puțin 18 cruceri la cumpărare de peste 50 litre.

Cu stimă:

Ilie Floașiu,

Mercurea (Erd.-Szerdahely)
Comitat Szeben.

Dr. Böns Károly

și-a deschis

cancelaria advocațională

în Arad

piața Boros Béni nr. 4.

Fabrica de metale a lui

Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth Lajos u. 2. — Depozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér.
În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se se află exclusiv numai în depozitul de fabrică din Bémer-tér.

Atenție!

Bucurie în fiecare casă,



unde se folosește apărătorul de stomach patentat „Takáts“ fiind că acolo nu este boală, impedând acest apărător nu numai boalele provenite din răceala stomacului, ci oprește momentan și sgârziurile de stomach, diarea, ș. a. efectul îi este momentan, omoară boale de stomach în germen.

Mai ales vara este indispensabil pentru ori și cine nu numa petru cei cu boală de stomach fiindcă re încălzim adesea, noaptea nefrăcorim curând și cu ocazia băilor răcirea stomacului e așa des și sgârziurile provin așa des încât acest apărător este indispensabil în fiecare casă.

Să și-o comande dar toți cei cărora le e scumpă sănătatea, fiind recunoscut și de medici și o adeverește și multele scrisori de mulțumită.

Pentru bărbați sau femei nr. I., care este potrivit pentru cei mai mulți 3 cor. nr. II., pentru cei cu statura foarte înaltă 4 cor. Pe lângă trimiterea banilor și 40 fil. porto, sau cu rambursă expediază inventatorul:

Adresa: Takáts Dániel, Nagyvárad, Sorompó-utca nr. 2.



Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelei și răgușelei este

zăhărul lui RETHY,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o
Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahăru lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot.

Pregărutotil RÉTHY BÉLA farmacist, Békéscsaba

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

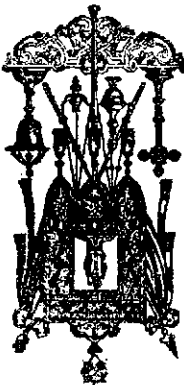
pregătitor de haine preoțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătășă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântul lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.



Când se înșală damele mai tare?

Dacă își comandă corsetele lor prin colportătoare!

Căci în casurile cele mai dese nu sunt bune Postiți și osteniți până la mine, unde se pregătesc ronziile cele mai la modă și cele mai potrivite.

Corsete gata, îndreptătoare de talie, ce le vind în prețuri foarte ieftine.

Cer deplina încredere a prea stimatelor doamne cu toată stima

PILCZ IRMA

pregătitoare de corsete

Arad, Deák Ferenc-u. 2.

Cimbalmă

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta

»ȘCOALA« de cimbalmă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit

VARGA PÁL

fabricant de cimbaimă și de muzice

MAKÓ (casa proprie).

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoștința On. domni preoți și comuni bisericești că în atelierul meu

fac haine bisericesti

haine pentru preoți,

odăjdii, steaguri, prapori, haine pentru diaconi și îmbrăcăminte albe pentru băeți etc., cu prețurile cele mai ieftine și prompt.

Așteptând sprijinul D-V. sunt

cu stimă

Stefan Radonits

KIKINDA,

strada Sârbească No. 2455, în apropierea poștei mare.

Rosenzweig Róza

ATELIER DE CORSETE

furnisoare a curții ces. reg.

Oradea-mare (Nagyvárad).

Comande din provincie se săvârșesc după modele parisiene în 24 de oare.

Ori unde trimit agenți la dorință.

Catalog ilustrat gratuit și porto-franco.

A n u n ț .

S'a deschis

la 1-a Mai pe piața Libertății nr. 22

(lângă FRAȚII LENGVEL)

PRĂVĂLIA DE COLONIALE ȘI DELICATESE

a lui

Rácz József.

Un băiat cu purtare morală se primește ca ucenic.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

Iăcătus de edificii, canale și apaducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluvii,
— — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, esitoare fără miros, pisoare, lavortoare, seâzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de
— — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

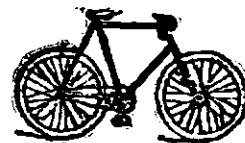
Telefon 20-45

Paul Boháček

Telefon 20-45

turnătorie de metal și bronz fosforat
Budapest, VI., Rőppentyű-utca 23.Produce: **Bronz fosforat original, Bronz mineralist, Aramă roșie, Aramă galbine, Bronz mangan, Aluminu curat, Orig. „Exact“ Compozițiului de magazin** după desene și modele în bucăți brute de aramă, precum și prelucrate gata. **Articole de calitate.**

Correspondență germană, ungurească și franceză.

**Fempel E.
Pancsova.**

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

((In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.))

„VICTORIA”**INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD**

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește **depuneri spre fructificare** și **dă** deponenților **4¹/₂%** interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni** **dă 4⁰/₁₀%**.

Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

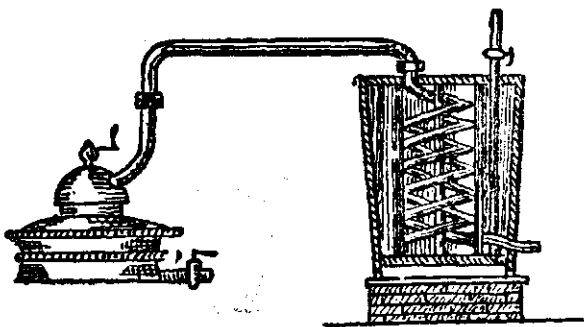
Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere.

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

— **Escomtează cambii cu 6% — 8% interese.** —Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.**DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.**

Recomand tuturor fierbătorilor de rachiu și de spirt
căldările

mele cele mai nouă și de construcția cea mai nouă, brevetate, făcute după sistem propriu. Prețuri solide și fixe.



Afară de căldările de fier rachiu pregătesc în atelierul meu injectoare practice, de sistem propriu, contra peronosperii. Țin totdeauna în magazinul meu cantitate mai mare de injectoare, ca să pot satisface momentan comanda mai mari. Afară de aceea am în magazin tot felul de vase de casă de aramă, pregătite de mine, cu prețul cel mai culant. Trimet franco prețuri curente ilustrate.

MILAN T. IOVANOVIĆI, căldărar
UJVIDEK, strada Lázár nr. 14.

☞ **Acuma a sosit** ☞

Untura de pește proaspătă
de Norvegia

fară culoare și miros, calitate escelentă.

≡ **Prețul unei sticle 2 coroane.** ≡

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spirtul Reuma

incercat de atâtea ori cu succes.

≡ **Prețul unei sticle 80 fileri.** ≡

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás
Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Prăvălie nouă! ≡ ≡ **Prăvălie nouă!**

Aducem la cunoștința onor. public din loc și provincie, că am deschis în Arad, strada Deák Ferencz nr. 2 (casa Sebesy)

O prăvălie de blănuri

corespunzătoare tuturor condițiilor.

În legătură cu această prăvălie

cultivăm și împăierea păsărilor
și primim ori ce pasere pentru a o umplea cu pae.

Pentru sezonul de vară primim spre păstrare tot felul de blănuri, covoare și bunzi pe lângă prețurile cele mai moderate.

Solicitând părținirea onor. public, îl asigură de serviciu prompt

Sztruhár Testvérek

Arad, str. Deák Ferencz nr. 2 (casa Sebesy).

➡ Se primesc spre reparare și lucruri de blănar. ◀

P. T.

Atragem cu toată stima atenția stimaților economilor la artieli ce se capătă permanent în depositul nostru:

sare de vite (briquette) de tot plăcută vitelor la lins,

sămânță de lufernă și trifoiu roșu garantată de curată de tortoțel.

Sămânță de napi de Quedlenburg

soiuri: boabe galbene de oloiu, galbene de Oberndorf, roșiu de Mammuth, galbene de Eckendorf și sămânță de napi de zahăr.

Piatră mierie de Aussig. — Raffia de prima calitate.

Pentru scopuri de sămănat;

sămânță veritabilă de bicău; ovăs, orz și cucuruz.

Din aceste din urmă ținem și pentru furagiu.

Pentru prășitorii de cai neîntrecutul Melasse »DERBY«.

Toate aceste se capătă cu prețurile cele mai scăzute de zi și acelora cari nu sunt membrii la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet
ARAD, în colțul străzilor Boros Béni-tér și Verbőczy-utca.

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut. ◀◀◀◀◀◀

Hammer Vilmos mechanist

ARAD,
Piața Szabadság
nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut

● **PFAFF.** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

În magazin se află
mare asortiment de
gramophone și plăci.

Condiții de solvire foarte avantajoase.

▲ MARE ▲
▲ OFICINĂ ▲
▲ DE ▲
▲ DREGERE. ▲



*Se recomandă
a executa următoarele:*

OPURI și BROȘURI

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

PREȚ-CURENTURI
în orice limbă

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

„TRIBUNA“

ARAD

Str. Deák Ferencz nr. 20

• Diferite tipărituri pentru bănci •

FOI PERIODICE

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

Colorator de sticlă

MAYBÖHM KÁROLY

Budapest, VI., Országbiró-u. 33.

Primește spre efectuare lucrări artistice. — Mustre trimit gratis și franco. La dorință călătoresc și la fața locului pe spesele mele.

Cine are năsip sau petriș se schimbă în „Bae de aur“

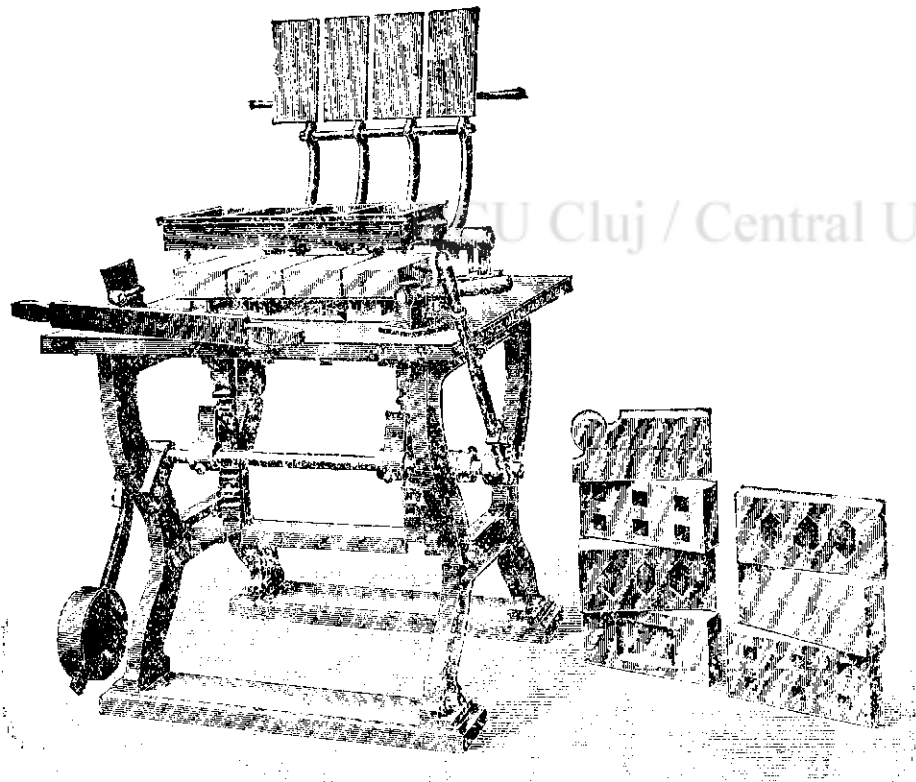
dacă se ocupă cu prepararea petrilor în mod artificial.

Se pot prepara cu mici cheltuieli:

Cărămizi de părete din cement prepararea à 1000 de bucăți . . . 18 C.
Tigle de cement pentru acoperiș prepararea à 1000 bucăți . . . 40 C.
Plăci de cement prepararea à 1000 bucăți 50 C.
Burloane de cement pentru scocuri, inele de cement pentru fântâni ș.
a. Mașinăriile necesare pentru fabricarea celor de sus le livrează
ERNST TIETZE fabrică de mașinării livrate medailate în mai multe
rânduri și turnătorie de fer GUBEN N. L. Germania.

Reprezentat de către:

BÜSCHITZ MÖR în KOMÁROM.



CATALOG ILLUSTRAT ȘI PROIECT DE BUGET gratuit trimite reprezentantul fabricii Büschitz Mör, Komárom, către care trebuiesc adresate și scrisorile.

Am onorul a aduce la cunoștința mult onoratului public că am deschis în *Lugoj, strada Bonnaz* (Palatul com. bis. ev. ref.)

prăvălic
cu obiecte de aur și argint, de juvaericele și
ceasornice.

O praxă de 35 ani în orașele cele mai mari din țară și străinătate mă pune în plăcuta poziție de a putea satisface și cele mai mari preteziuni.

Nizuința mea principală va fi totdeauna îndreptată într'acolo, ca prin liferare

de mărfuri numai de prima clasă
prin lucrare precisă și bună, pe lângă prețuri moderate

să-mi câștig și asigurerez încrederea onoraților mei mușterii.

Voiu pune deosebit pond pe fabricarea de juvaericele, precum și pe

reparatura conștientioasă perfectă a ciasonnicelor

conducând însumi toate lucrările și ori-ce reparatură, fie cât de mică, va fi executată cu cea mai mare punctualitate și conștientiozitate. Vă rog să vă convingeți prin o comandă de probă despre calitatea bună a articolelor mei precum și despre lucrarea conștientioasă și precisă a reparaturilor ce mi-se vor încredința.

Recomandându-mă bunăvoinței mult onor. public,

semnez cu deosebită stimă:

Eduard Neumann,
ciasonnicar și juvelier.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

Csecs Mihály
SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sale proprie de in și damast, precum: covoare, ștergare, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat. Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajur după plac.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă presint personal. —

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATA ÎN 1854.

FIRMA FONDATA ÎN 1854

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smalturi și iscătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

